HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

**כפרא דודי.** קינא בו את היורה כלומר בשיני נצע שנשתיירו ביורה נצעו. כופרא לשון קיטום ד) כמו בגיטין דפרסא למכפייה בהכל שומטין (חולין דף ח.): **נופן לו דמי עליו.** לקנינהו בשיורי. אבל נתן עליהם כו' ללמד שיכה ולא קני ידו על התחתונה: **יש שבח בו.** כלומר חוזרת מילתא היא או לאו מילתא: **ומרגנו.** שרגן בשיט כדרכן: **ונצע בהן.** למר אלו מבעיא לן יש שבח סמנין על הצמר לחזותא מילתא היא ואמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו כו' כדבעית למימר קמן: **אמרי ואי אין שבח מי מצי אמר ליה ים שבח יש לך בגבאי ולא מידי.** בתמיה. נהי נמי לחזותא לאו מילתא היא לימא ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו: **לפון.** שוו"ן: **וקא מהדר ליה.** למר כשהוא נצוע מאי: **יש שבח סמנים על גבי צמר.** לחזותא מילתא היא וקמהדר ליה סמנים כלומר בהך שעה לצמר קמהדר (ה): **דוג ליצעא.** למר נצוע הוא בעופ ואין (ו) מגיעין שבח לדמי סמנים ואמר ליה גוזל ז מי הייתי מוכר סמנים או הייתי נוצע בגד ועכשיו הפקדתני הא לא שבח סמנים בגמר: **ח"נ דלבע נהו קופא.** גזל קוף וסמנים ונצע את הקוף וממזירו לו ללמ לייקר ליה. ט) ואמרי לה קופה של נגריס י): **כגון דלמר דחד וסמנין דחד הוי.** ולאו לענין גזלן קבעי לה למין כמן גזל: **נקליפי ערלה.** קליפי מגוזים או שאר פירות אבל קליפת העץ לא למין ערלה אלא נפירות: **הנראה לעיניס.** מראה בעלמא אע"פ שאין בו ממש כגון נר ונצע: שביעית אסור לעשות סחורה בפירותיה וקליפי פירות קאמר ולא קליפי עיסה דעיסה אין שביעית חלה עליהן כדלקמן [ע"ב] דסתם עיסה להסקה ניתנו לשביעית

**לא** מנחי קמך שקלינהו. ומ"מ מגרע נעי למיתב למיסקל להו לכיון דאתי לידיה נעי למיעבד הסבה כדאמר לעיל (דף נח.) גבי זורק מטבע ליס: **דזל ציבעא.** ומכל מקום חייבי דגזל סמנים שרויין דלי דקינהו וסרנהו קננהו בשיורי: **דצבע בהו קופא.** פירש בקונטרס שגזל קוף וסמנים שרויין ונצע את הקוף ותימה דאם כן מפסדיה בידים וכה"ג היזק ניכר הוא ומחייב ורבה לפרש דלנצע בהו קופא כלומר בגריעות ובכיעור כעין קוף שהוא מכוער: **או דלמא אין שבח של סמנין על גבי צמר.** תימה הרי נהנה שלמרו מעולה בדמים יותר ויש"ל מה שנהנה כמו מלבה ט) מנידי דחבה דף"ב (דף יט:) יי) וירדה לגינה להכונס (לעיל דף נה:) ובפרק אלו נערות (כתובות דף ל: ושם) למר מחב לו מבירו משקין של מחרים נבית הבליעה דמשלם מה שנהנה ויש לחלק דהתם דהכא אין נהנה ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו ובמחב לו מבירו אע"פ שאין זה ע"י מעשיו מכל מקום נהנה גופו לי נמי הנאה להכא לא מחצינא הנאה שאין ע"י מעשיו בעלמא יומר:

**מנין שלא יהנה ממנו.** בפרק כל שעה (פסחים דף כב: ושם ד"ה מנין) פריך למאי לא נפקא לן מיסור הנאה מלא יאכל:

**ולא יצבע בו ולא ידליק בו הנר.** אע"ג דלמר שאר הנאות אינטריך לרבויי נציעה והדלקה נציעה משום דחזותא בעלמא הוא והדלקה משום שכלה המיסוך בשעת הדלקה ואם תאמר והא בפרק כל שעה (שם דף מ:) שריגן עליס להדלקה למאן דלמר אין שבח עליס בפת ולא משכחי עליס לאיסורא אלא כשיש בפת ורבה ושרשיפה ויש לומר דשמן הוי בעין בשעה שהוא דולק אבל עליס נעשים גחלת והשלהבת אין בהם אלא מן הגחלת ואם תאמר ומ"ש להכא מלריכין קרא להדלקה וגבי תרומה טהורה מלריכין קרא להתיר כדדרשינן אלך תהא להסיקה תמת תבשילך וי"ל משום דס"ד דילף תרומה ממעשר הקל לתמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא כדאמר בנמה מדליקין (שבת דף כה.) ור"ת מפרש לחיטרין קרא הכא להתיר נציעה והדלקה אלא כדרך הנאתו כגון נציעה לתאנים ורמונים ודברים דאין אומרים עליהם ולדברים אלו יש לומר דאין בהם משום בל תשחית ולא גרע מנר של עלה (שם ושם).

**כרא דודי:** תנו רבנן הנותן עצים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל ספסל ועשה מהן כסא ר' מאיר אומר נותן לו דמי עציו רבי יהודה אומר [א]אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ומודה רבי מאיר [ב]אם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה מהן כסא כעור אם השבח יתר על היציאה נותן לו דמי היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו דמי השבח: [ג]איבעיא להו יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנין על הצמר היכי דמי אילימא דגזל סמנין ודקנינהו ותרנהו וצבע בהן תיפוק ליה משום דקנינהו בשינוי לא צריכא דגזל סמנין שרויין וצבע בהו מאי יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי הצמר דא"ל לית לך גבאי ולא מידי אמרי ואי אין שבח סמנין על גבי צמר מי מצי אמר ליה לית לך גבאי ולא מידי נימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו אלא להך גיסא אין שבח סמנין על גבי הצמר ובעי שלומי ליה או דלמא יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקלינהו שקלינהו במאי שקליה בצפון צפון עבורי מיעבר השבח לא עביד [ד]אלא הב"ע כגון דגזל צמר וסמנין דחד וצבעיה להההוא צמר בהנך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר יש שבח סמנין ע"ג הצמר וקא מהדר ליה סמנין וצמר או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר וצמר מהדר ליה סמנין לא מהדר ליה אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה בדמי לא צריכא דזל ציבעא ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה להההוא צמר בהנך סמנין יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דגבך נינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי כלום תא שמע [ה]בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא אמר רבא [ג]הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא [ו]ערלים לא יאכל [ז]אין לי אלא איסור אכילה [ח]מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע [בו] ולא ידליק בו את הנר תלמוד לומר וערלתם ערלתו את פריו ערלים לא יאכל לרבות את כולם תא שמע [ט]בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק שאני התם דאמר קרא [י]תהיה בהויתה תהא

רבא

שמן שאין עומד להדלקה כלל והוה ליה לפרק כל שעה (פסחים דף כה:) להוה [יא] שייך לברתיה [יב] בגוהרקי דערלה וקאמר מידי דרך הנאה קעבידנא התם לא הוה דרך הנאה כלל וקשה לפי' דהא נעי למפשט מהכא לחזותא מילתא היא ודמי דהתם הכא דגלי קרא משמע דלא מצי קרא למיסר שלא כדרך הנאה אלא למיסר אע"ג דליכא אלא חזותא בעלמא וא"ת אם כן תיפשוט לחידך גיסא מדאיטטריך למיסר שמע מינה לחזותא לאו מילתא היא ויש לומר דאיכא למיפך דהכא כיון דהוא דגמר בערלה פרי מפרי מבכורים נפרק העור והרוטב (חולין דף קכ: ושם) וסבר לחין קופגין את המרבעים על הערלה אלא על היועל מן הזיתים ומן הענבים אבל היועל משאר פירות מותר היאך יאסר לנצוע במשקיהן מן התורה וכל שכן במיס שניסורו דהם הקליפין ויש לומר דלא איטטריך קרא אלא שלא יבא בזיתים וענבים וביועל מהם או בממשות של עפרוריות הקליפין הנטחנין ומיהו לא יבא דקתני בברייתא מיירי שפיר בכל עניני נציעה דערלה ומשקיהן בכל ענין ומדבדנן ומיהו קרא לא אתיא אלא כדפרישית לי נמי יש לומר דפרי ערלה דוקא גמר פרי מפרי דביכורים ולהכי אימעוט משקה דידהו אבל שומר לפרי דאיתרבו מאת פריו את הטפל לפריו לא אמעיט משקה דידהו וליכא למעוטי מפרי דביכורים דביכורים ליתנהו בשומר לפרי כלל ומע"ג דהוי הנאתא טפל חמור מן העיקר יש ליתן טעם אלא יקשה מזה על שמעתא דריש מיזהו מקומן (זבחים דף מח:) אבל אין לומר דלפי על גב דליכא אלא מלקות ביועל משאר פירות עשה דערלתם ערלתו ליכא למיפך מכל מקום לא יקשה מכל מקום דהא לא יהיב טעם אלא דכתיב ועוד מה היה במשקה דשאר פירות דערלה ליסור עשה מה כן מנה לה אלא יצבע בו הא איטטריך לאסור המשקין בנאתה וכהנאה כשהן בעין ואין להקשות כיון דאיתרבי שומר לפרי ללא חזי לכילה מה כן על כרחך מיתסרא ערלה בהנאה ולמאי איטטריך קרא אלא יצבע יהנה להא ליכא למיפך אלא שומר לפרי ללא חזי לכילה טומרין טובא למיתב למיסקל להו

**לעזי רש"י**

שוו"ן [שבו"ן]. סבון.

**מוסף רש"י**

מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו. אלא יהנה ממנו כגון שלא יצטבע בו בפירי הכלאי לינטבע בו, כגון קליפי אגוזין ושומר לפירי אסור בפירי (קדושין נו: וכנ"ל פסחים כב:). ולא ידליק בו את הנר. כגון בשמן של ערלה (שם ושם).

**מסורת הש"ס**

ד) ערלה פ"ג מ"ט, ה) [מעילה כ.], ו) פסחים כג: קדושין נו: [ע"ש], ז) ע' רש"י זבחים כה. ד"ה כפורי זהב, ח) זה מפירוש הערוך. רש"ל, ט) בס"ג: נגדים, י) [ל"ל מתוך הרמבם], יא) [ל"ל ונפלה לגינה], יב) פי' מוסף, י) פי' בונר זמיתים קטנים מסוס רפואה. רש"ל בשם רש"י.

**תורה אור השלם**

1. וּבִי תָּבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל:
ויקרא יט כג

2. וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל:
ויקרא כה ז

**הגהות הב"ח**

(ה) רש"י ד"ה יש שבח וכו' קמהדר סמנים הסמ"ד: (ו) ד"ה דוג וכו' ואין מגיע השבח:

**גליון הש"ס**

רש"י ד"ה דוג וכו' אני הייתי מוכר סמנים. נ"פ"ז דוג ליצעא היינו לצמר נצוע הוא אבל הסמנים עצמן לא הוא ותמוה לי למאי נריכי לזה ומאי ל"ק בפסיטות דהתם סמנים ופף דגם אלו מכרן לא היה מוכרן ביוקר מ"מ היין לתין שבח סמנין ולא מקרי הסבה דמשלם הוי כנאבד הגזילה דמשלם כשעת הגזילה וע"ע. ובמאת ק"ל גם על הגמרא לעיל דלמאי נריך לפוקמה דגזל נצע וסמנים דחד לוקי כדמעיקרא דגזל סמנים שרויים ונצע למר אלו והוא הדבה על שהלמר עם הצבע שעליו אין עולים לדמי הלבע כשהיה בעידן הגזילה ואי יש סמנים מהלר ליה הסמנים ותומר הרי אלך לפניך ואי דמאי נפקליה יאמר נאמת החזק לך גם בלמרי ואי אין שבח סמנים לא הוי הסבה על הסמנים ונריך לשלם כדמעיקרא ועע"ג: תוס' ד"ה או וכו' אלא נוי בעלמא יותר. עיין ש"ך סי' שלח סק"ג:

**עין משפט נר מצוה**

**פר א** ב מיי' פ"י מהל' שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ג:
**פה** ג ד מיי' פ"ג מהל' גזילה והלכה יב טוש"ע ח"מ סי' שסג סעיף יג:
**פו** ה מיי' פט"ו מהלכות מלכות הלכה כ:
**פז** ו מיי' שם פ"י הלכה ט סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ג:
**פח** ז מיי' פ"ו מהלכות שמיטין הלכה ג: